

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De prædicatione verbi Dei; sacrisuè concionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

1 VAE Ecclesiæ Cathedrales, aut Collegiatae in oppidis insignibus præbendam, aut stipendium quouis nomine Theologiæ interpreti assignatum non habeat, cum in illis Sacrum Concilium Tridentinum præbendam primò uacaturam, ad hunc usum constituerit, quam ei tantummodo, qui ad hoc munus per se præstandum idoneus sit, deferri uoluit; id si adhuc re ipsa effectum non sit, curent Episcopi, ut quamprimum decreto Concilij satisfiat.

1. de præb. Theo. §. eo. Sess. 5. c. 1. de Ref.

2 Quicumque præbendam Theologalem, vel Tridentino decreto, vel alia auctoritate, ratione institutam, in Cathedrali, Collegiatisue Ecclesijs obtinet, is, & quæ Sacramentum lectionum genera, & quibus diebus Episcopus præscripserit, ut interpretationis suæ munere fungatur, accuratè ad illius præscriptum præstet; ita ut etiam si expedire censuerit, & in Seminario, & in alijs Clericalibus, Sacerdotalibusue Collegijs doceat: in Basilica uero Cathedrali saltem die festo semper sacrâ scripturam publicè interpretetur & exponat; nisi aliquando aliud iusserit Episcopus.

5. Quæ ad benef. collat. attinent.

3 Idem ab Episcopo, aut ab alio consultus, Theologiæ questionibus alijsue eius generis gratis respondeat: ceteraque denique omnia præstet, quæ pro susceptu muneris ratione ab eo præstari debere idem Episcopus censuerit.

De Prædicatione uerbi Dei sacræ concionibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Prædicatio præcipuum Episcopi munus, & quando illud exercendum. De Missa, & Vesp. Pontif. num. 2.
- 2 Impeditus per quos alios id præstet.
- 3 Ipseque tunc concionibus intersit.
- 4 Quo tempore habendæ conciones. 4.
- 4 Parochi quo tempore omnino prædicent; etiam si Regulares sint, & de parochijs, & c. num. 48.
- 5 Si rudes qua ratione prædicandi munus expleant.
- 6 Doctrina, & progressus eorum ut probandi.
- 7 Negligentium, & contumacium pœnæ.
- 8 Inhabilibus quando coadiutores dandi.
- 9 Parochi quid præstent, ut officio concionandi satisfaciant.
- 10 Ultra parochi officium, quando ab Episcopo per Diocesim mittendi prædicatores, & a quibus excipiendi.

Prædicandi ratio concionatoribus proposita.

Episcopus
 Parochus, & Alij } quo ritu, & ratione utatur in habendis concionibus.

- 11 Concio noctu non habenda.
- 12 Eo intra Missarum solennia Evangelia scilicet recitata habenda.
- 13 Concionis tempore Missa non celebranda, hora Canonice non recitanda, neque eleemosina querenda, & de Concionatoribus, num. 26.
- 14 Episcopo concionante ab alio nemine concionandum.
- 15 Parocho sermonem habente a populo non discedendum.
- 16 Conciones sacre à Canonicis, & clericis, ac laicis in sua parochia parochio monente audienda. 17. & 18.
- Concionibus quo vestitu Clerici intersint. 17.
- 19 Iis audiendis loca mulierum sint distincta.
- 20 Ad eam audiendam, que preparatio.
- 21 Ut ex ea salutare fructus capiantur, quid docendum a parochio.
- 22 Eius recte audiendæ modus traditur, eaque absoluta quid agendum, In Missa Conventuali cōgregationum Foranearum habendi. De Vicarijs Foraneis. 8.
- Indulgentiæ celebrantibus, & convenientibus ad ipsam Missam cōgregationum Foranearum euidandæ. De Indulgentijs. 17.
- In funere qualis habenda concio. De funeribus. 35.
- Ad Iudeos, ut etiam habeatur. De Iudeis. num. 25.
- Ut conciones in urbe, vel oppidis rusticantibus audiantur certis temporibus, & festis solennibus, parochi cura. De Sanctæ Eucharistiæ in Eccle. administr. num. 4.

1. de prædic. 1.
 ver. dei. §. eo.

Sess. 5. c. 2. ref.
 24. c. 4. d. Ref.

1. Ibid.

Sess. 5. cap. 2.
 Conc. Later.
 sub Inn. 3. c.
 10.

POSTOLI, in quorum locum Episcopi successerunt, satis nobis aperiunt, verbi Dei prædicationem esse præcipuum illorum munus, qui in Episcopali sede collocantur.

Quamobrem nos auctoritatem sacrosancti Tridentini Concilij, & veterum patrum sequuti, in Domino Episcopos hortamur, ut toto pectore

in hanc curam incumbentes, greges tibi commissos ipsimet, præsertim in Ecclesia sua, verbo Dei pascant.

Quod si levi de causa, aut quodam animi languore impediti non fecerint, sciant sibi prætermisisti necessarij officij ludici Deo præcipue rationem esse reddendam.

2. Sin autem se interdum, verè impeditos cognoverint, per viros idoneos, ex præscripto eiusdem Concilij Lateranen. deligendos, hoc

hoc munus studiosissime populo prestant.

Episcopus, si verè, legitimèque aliquando impeditus, in Cathedrali Ecclesia prædicationis munus per se ipse præstare non potest, ut ceterè Concilii Tridentini sanctione decretisque provincialibus debet, id per alios, qui idonei sint, ex eorum decretorum præscripto præstet impensis scilicet suis, nisi inmemorabilis consuetudinis est, eas ipsas impensas ab aliis illo prædicationis nomine fieri.

3. Episcopi ijs diebus, quibus legitimè impediti prædicandi munus in suis Ecclesiis, per alios præstabunt, eisdem sacris concionibus, quantum poterunt, interesse studebunt.

4. In alijs verò Ecclesijs parochialibus, vel aliam curam animarum habentibus, saltem omnibus Dominicis, & solennibus diebus festis, ieiuniorum autem Quadragesimæ, & Adventus tempore, quotidie, vel ijs saltem diebus, quibus Episcopus iusserit, proprio parocho, & curato, oves sibi commissas, pro earum sensu, & intelligentia, salutaribus verbis pascendas mandamus.

5. Si qui autem propter infirmitatem id præstare non poterunt, ad peritos confugiant, quorum auxilium implorantes, vel homilias sibi præscriptas, vel Latinos sermones authoris, ab Ecclesia recepti, in linguam vulgarem conversos, approbatos tamen ab ordinario, aut memoriter, aut de scripto pronuncient.

Id autem tamdiu fiet, quoad liber Homiliarius ad hunc Curatorum usum Metropolitanæ cura prodibit in lucem.

6. Sed ut norint Episcopi, & eorum industriam, qui Doctrina sunt præditi, & illorum diligentiam, qui aliorum verbis diuinam legem enunciant, iubeant, si eis ita videbitur, ab vnoquoque parocho, & Curato, unum singulis mensibus, ab eo habitum in Ecclesia sermonem ad se mitti.

Eorum autem in pascendo populo verbi Dei prædicatione, industria, & doctrina, & in eo genere salutaris progressus ab Episcopo cognoscatur, vel illis in Episcopales sedes, aliove, aliquando coram se ad concionandum, euocatis, vel etiam ex sermonibus, quos habuerint, aliquando ad ipsum Episcopum missis, ut provinciali Decreto olim sancitum est, vel alia omni ratione, quam inierit idem Episcopus.

7. Qui negligentes, aut contumaces fuerint, eos Ordinarij arbitrio suo puniant; & præterea alios deligant, qui eorundem impensâ opus illud explere possint; donec ipsi respiscentes, munus suum expleant.

8. Quo etiam modo illis occurrere poterunt, quos etiam, vel peritorum industria, vel homiliarium libris, uel alia quacunque ratione

5. Quæ ad prædicationem verbi Dei &c. §. eo.

1. Ibid. §. eo.

Sess. 5. c. 2.
Sess. 25. c. 4.
Conc. Maguntiacum c. 25.
Conc. Later. sub Inn. 3. ca. 10. c. inter cetera, de offic. ord.

4. de ver. Dei præd. §. eod.

1. Ibidem.
Sess. 5. c. 2.

adiutos, parum proficere; quosve ei muneri minus aptos esse, vel prædicatione destruere potius, quàm ædificare iudicarint.

4. de ver. Dei
prædic. §. eo.
Sess. 5. c. 2.

Parochis non idoneis ad munus suum obeundum in pascendo sibi commissum populum verbo Dei, coadiutor eo in onere sustinendo, tum toto temporis, anno, ut est à Tridentino Concilio sancitum, & primo etiam prouinciali nostro, Decretum, tum maxime in Quadragesima detur ab Episcopo: cum ea mercede, aut elemosina, ad eius sustentationem à parcho persoluenta, quæ eidem Episcopo videbitur congrua. Vide tamen, de concionatoribus, §. Populus.

4. Ibid. §. eo.

9 Parochi præterea, ut & concionando, & docendo fideles, sibi commissos, salutaribus institutis, sanctaque disciplina instituere possint; eos sibi libros, cum per facultates possunt, comparare studeant, quæ à probatis authoribus piè, & doctè conscripti viam, & rationes aperiunt, partim ad sanctissimam sacrarum litterarum explicationem, optimamque concionandi normam; partim ad spirituales vitæ institutionem, virtutumque Christianorum exercitationes; tum denique ad parochialis Ecclesiæ curam, sanctè, & religiosè gerendum.

1. de prædic.
v. Dei. §. eo.
Sess. 24. c. 4.

10 Extra urbem verò in vniuersa Dicecesi, præter officium, quod Curati præstabunt, tam multos distribuant Episcopi concionatores, ut in Curatis Ecclesijs, quæ in frequentioribus vicis sitæ sunt, cæterisque omnibus etiam non Curatis, in quibus ipsi opportunum iudicauerint, intra cuiusque mensis spatium, saltem semel in aliquo die festo Dei verbum prædicetur; Eos autem ab illis, in quorum Ecclesijs prædicabunt hospitio recipi volumus, suppeditatis omnibus rebus, ad eorum victum necessarijs, data etiam elemosina aliqua ex fructibus beneficiorum, vel etiam largitione laicorum, si beneficia tenuiora iudicauerint Episcopi, quam ut id onus ferre possint; nisi sint, qui iure debeant, vel dare consueverint. De hoc vide etiam in titulo de Concionatoribus.

Sacra concio
ne noctu nisi
quam, sed op
portuno tẽ
pore Episco
pi præscripto
habeatur.
4. de ver. Dei
prædic. §. eo.

11 Curent Episcopi, quod ueteris Ecclesiæ instituti est, sermonem, sacramue concionem vbique intra Missarum solennia potissimum haberi, siue ab illo eodem Sacerdote, qui Missam tunc celebrat, canitue, siue ab alio habeatur: idque præterea, etiam si Missam sacrificiũ pro mortuis fiat: nisi sermo aliquando Episcopi concessu de mortui laudatione in Ecclesia habeatur, qui nullo modo in Missa, sed ea peracta, pronuncietur.

Cum verò concionis, sermonisve munus in Missæ Sacrificio præstatur, id fiat semper statim, postquã Euangeliũ recitatum est, ut Ecclesiastici ritus ratio postulat, non in alia Missæ parte, aliove tempore.

Dum

13 Dum concio habetur, nec Missæ, aut horæ Canonice, clara, aut submissa uoce in ex Ecclesia dicantur,

Dum vel Episcopus, vel parochus, vel alius sermonem concionemue habet, ne eo ipso tempore, in Ecclesia, ubi habetur, in eiusue aliquo facello, aut in alia eiusdem parte, ac ne in ea quidem, quæ subterranea, Scuroli nomine vocatur, Missæ Sacrificium ab ullo quouis Sacerdote fiat.

14 Quod à Clemente V. Pontifice Maximo in Concilio Viennensi de prædicatione verbi Dei constitutum est, id omnis Ecclesiastica ratio suadet ad usum, vel reuocari, vel introduci. Qua igitur hora Episcopus, cuius præcipuum munus est prædicationis, id officium præstat, ne quis alius, cuiuscunque ordinis est, illa ipsa hora, in ea vrbe, oppido, vico, locoue, ubi ille prædicat, etiam in Ecclesia regularium, aut aliàs exempta; sermonem, concionemue habeat, nisi facultate ab illo impetrata.

15 Quoniam parochus concionante nonnulli, parum salutis sue memores, cum ad illius concionem conueniunt, sepe discedunt ea non absoluta, ideò debiti in hoc genere officii sui eos crebro Parochus admonet, prout necessarium esse viderit. Quod si quos aliquando monitos ex verbi Dei, uel parochi concionantis contemptu in contumacia perseuerare animaduernerit, illos ad Episcopum deferat, qui pro culpæ grauitate eosdem afficiat, tum aliis pœnis, tum si opus est, Sacramentorum communione priuet, ad Carthaginensis Concilij præscriptum.

16 Qui verò dignitates, personatus, vel Canonicatus in Cathedrali Ecclesia obtinent, & alij eiusdem Ecclesiæ Clerici, Dominicis, ac festis solennibus diebus semper; Quadragesimæ autem, & Aduentus tempore quam sepiusimè verbi Dei conciones in eadem Ecclesia audiant. Quod officium à cæteris quoque ciuitatis clericis præstari diligenter curabunt Episcopi, ut ipsorum exemplo laici etiam ad audiendum verbum Dei studiosius confluant.

17 Superiori Concilio iustum est, Canonicos, & alios clericos sacris concionibus interesse, quod cum ab eisdem non ita præstetur, ut debet, pœnis propositis, id efficiendum censuimus, quod iussu, & cohortationibus non potuit. Quare Canonici Cathedralium, tum Collegiatarum, etiam Ecclesiarum, & reliqui præterea clerici si tempore Concilij superioris constitutione præscripto, non interfuerint sacris concionibus, aut ad eas sacrarum litterarum interpretationes lectionesue non accesserint, quas ipsis Episcopus præscripserit, mulctentur eiusdem Episcopi arbitrari.

17 Canonici, & alij item dignitate præditi, ac reliqui præterea

Clem. Dudū de sepult. Ibid.

3. Quæ ad Conc. pert. Seco.

C. Sacerdotes de cens. dist. 1. 1. de Prædic. verbi Dei, §. Episcopi ver. Qui uero.

2. Quæ ad Missa, &c. de cr. 27.

4. de ver. Dei
pred. §. fi.

1. Quæ pert.
ad celeb. Mis.
sæ. Sess. 24. c.
4. de Refor.

1. de prædic.
verbi dei.

5. Quæ ad
pd. ver. Dei
&c. §. eo.

quicumque sint, cuiusvis Ecclesiæ Clerici cum in sua Ecclesia, concionibus, lectionibusve sacris interfunt, superpelliceis, eoque clericali, Canonicalive habitu, quem in Choro Canoniarumque horarum officijs obeundis uestiunt, induti omnino sint,

18. Moneantque eum diligenter, debere unumquemque, ut à Sacra Tridentina Synodo traditum est, in parochiam suam, ubi id fieri commodè potest, convenire ad audiendum verbum Dei.

19. Conciones audiendæ causa, loca virorum, & mulierum si fieri potest Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot viros adhibeat, & à secularibus magistratibus, si opus erit, auxilium petat.

20. 21. Magna in verbo Dei vis inest ad commouendos animos, si qui audiunt, ita se instituunt, atque adeo parent, ut vilitèr audiant. Parochi igitur sæpè moneant, ac doceant, quo scilicet modo fideles salutares vilitates, spiritaliaque emolumenta, & fructus vberitimos è Sacra Concione capiant.

22. Doceant igitur hæc in primis. Ut cum quis ad verbi Dei concionem accedit, non concionem profanam, sed Sacram, religiosam, sanctæ disciplinæ institutis, exultantem, atque charitatis studio elaboratam, se auditorum putet; proindeque persuadeat, se à Deo, qui concionatoris ore tunc sancti loquitur, salutaribus præceptis, consiliisque erudiri ad optimè agendum.

Ut in Ecclesiam ingressus, hæc à Deo precetur, primum sibi peccata remitti, tum etiã sibi aperiri aures cordis, ut audiat, oculosque mentis, ut videat, agatque adeo ad instituendam vitæ rationem, & vsum accommodet quæ concionator enunciat.

Ut firma, fixaque animi deliberatione statuat, se velle perficere, atque exequi, quæcumque in ea concione sibi dicta putauit.

Ut quæ è concione audierit, ne planè ad alium quemquam, sed ad seipsum omnino referat.

Ut animo nõ uanè distracto, sed collecto, atque attentissimo concionatorem, tanquam eum, qui Dei verba, non sua pronunciet.

Ut neque eloquentiam, neque actionem, artemve concionantis spectet, aut admiretur, eiusque sermone, tanquam carmine musico, inquit propheta, quod suavi, dulcique sono canitur, tantum oblectetur, ita ut verba audiat, & non faciat ea: sed totus in eo sit, ut diuini uerbi spiritum hauriat, quo incensus, quæ audierit, studiosè efficiat, atque exequatur.

Ut dei verba, quæ è concionantis ore exeunt, non solum aurium sensu, sed intelligentia, menteque ita religiosè percipiat, ut animi volun-

voluntatem, ardentemque affectum simul accendat ad omne sancte agendi officium.

Ut concione absoluta, si modo ibi moraturus non sit, quod ad Missae solennis sacrificium peragatur; ne tamen statim de Ecclesia abeat, sed in oratione paululum consistat; tum verbi Dei, quod audierit, precipua capita, quae praesertim sibi conveniant, tacita cogitatione secum repetat, rationemque certam concipiat, atque inerat, quae res tam salutare recte exequi possit.

Ut de templo à concione, orationeque egressus, ne de concionante intemperanter loquatur, ne temere iudicet. Ne rursus ad inanes confabulationes, profanaque colloquia se conferat, ut ne effluat, quod & audiendo, & meditando castè, sanctèque concepit.

Immo verò amicis obuiam factus, cum illis salutaria instituta, quae concionator explicavit, studiosè, & opportunè communicet.

Domum reuersus, familiam item saepe commonefaciat, quae de sanctae vitae institutione ab eo accepit.

Quae in hoc Titulo desiderantur, vide in Titulo sequenti de Concionatoribus.

De Concionatoribus, siue Episcopi, siue Parochi, siue alij quicumque sint, etiam regulares.

S V M M A R I V M.

- 1 Concionatores fidei professionem faciant. De profess. fid. nu. 11.
- Illis praedicandi ratio proposita.
- Ut sacram scripturam Catholicè interpretentur.
- 2 Et allegorijs tantum approbatis utantur.
- 3 Ut Antichristi, extremique iudicij certum aduentum non praedicent.
- 4 Et historias ex apocryphis scripturis non narrent.
- 5 Ut miracula falsa non referant.
- 6 Ut fabulas non recenseant.
- 7 Ut haeticorum argumenta omittant.
- 8 Quando, & qua ratione referant.
- 9 Ut res dubias, & obscuras vitent, &c.
- 10 Ut inanes quaestiones fugiant.
- 11 Et Euangelium, Symbolum, Orationem Dominicam, Angelicam salutationem, Decem precepta, Ecclesiae Sacramenta, Et sacros Ritus explicent.
- 12 In reprehendendis vitijs, ut se gerant.

Prauas